

Beredskapsplan afrikansk svinpest (ASF)

Denna beredskapsplan avser scenario med konstaterad smitta med ASF hos vildsvin i kommunen.

Vid utbrott av ASF träder epizootiregelverket in och arbetet leds av Jordbruksverket med stöd av SVA, Länsstyrelsen och Länsveterinär.

Afrikansk svinpest (ASF) är en virusburen sjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin men som inte smittar till människor eller andra djur. ASF kan spridas via livsmedel med virusförekomst, direktsmitta mellan sjuka djur samt via utrustning (kläder, fordon etcetera) som kontaminerats med virus vid kontakt med sjuka djur, deras blod eller avföring. Den största risken som identifierats är smitta till vildsvin som sedan kan sprida smittan vidare och det är denna situation beredskapsplanen avser.

Praktiska konsekvenser

Om ASF konstateras hos vildsvin i kommunen kommer området där fyndet gjorts att avlysas. Det kommer med all sannolikhet också rent fysiskt behöva spärras av för att hindra vildsvin att ta sig in och ut ur området. Detta område ("inre zonen") är stort (flera 1000 hektar), då tanken är att vildsvinen i området där smitta konstaterats inte ska störas så de vandrar i väg och smittan då kan spridas utan stanna kvar där de är. I detta område kommer allemansrätt och brukarrätt att upphöra under tiden utbrottet pågår. Efter ungefär en månad genomförs intensiv jakt i området för att skjuta av eventuella kvarvarande svin. Området söks av och påträffade kadaver och skjutna svin omhändertas och destrueras. Detta beräknas pågå några månader. Därefter sker provtagning, vilket beräknas ta ytterligare några månader. Förhoppningsvis kan området friskförklaras inom 13 - 18 månader efter konstaterad smitta.

I ett stort område utanför den inre zonen som avlysts sker en intensifierad jakt på vildsvin för att glesa ut stammen och störa vildsvinen så att de om möjligt lämnar området. Avsikten är att ytterligare minska risken för spridning av ASF från den inre zonen.

Då den inre zonen kan bli mycket stor, flera 1000-tals hektar, är det högst troligt att det kan finnas verksamheter i området som måste fortgå som till exempel boende etcetera och Jordbruksverket får besluta utifrån epizootireglerna vad som kan tillåtas pågå och vad som inte kan göra det. Det skulle även kunna bli fråga om fysiska vägspärrar eller saneringsstationer vid in- och utpassering till den inre zonen.

Kommunens roll

De kommunala resurser som troligtvis främst kommer i fråga är krisledning, kommunikatörer samt personal från **Miljö- och byggnadskontoret**, om material måste anskaffas även personal från till exempel **räddningstjänsten** och/eller **de kommunala bolagen**.

Det kan inledningsvis, beroende på Jordbruksverkets beslut och hur deras materiella beredskap då ser ut, bli nödvändigt att kommunen med kort varsel tillhandahåller flera

fordon med lastkapacitet samt personal som kan hämta stora mängder stängselmaterial och material för uppsättning av stängsel. Hur finansiering av detta görs upp mellan kommunen och Jordbruksverket måste lösas. På sikt kommer även frågan om nedmontering av stängslet.

Kommunikatörerna blir mycket viktiga att få ut korrekt information till press och via hemsidan och övriga kommunala kontaktkanaler. Om det drabbade området omfattar delar av populära vandringsleder måste ansvariga kontaktas, samt andra forum där information om vandringsleden finns, för att informera om avstängningen och eventuell tillfällig omläggning av leden.

Kart- och mätpersonalen kan komma att behöva vara behjälpliga att ta fram ett antal kartor i olika storlekar över området som berörs.

Miljö- och byggnadskontorets personal blir troligtvis främst delaktig vad gäller samrådsfunktion, kunskap om lokala förhållanden, hantering av avfall etcetera.

Det kan även bli fråga om att vara behjälpliga att ordna lämpliga lokaler mm för en lokal ledningscentral för Jordbruksverkets och Länsstyrelsens personal. Detta bedöms kunna lösas enkelt genom att någon av kommunens lokaler tas i anspråk.

Fysisk avspärning – personal och materiel

Förutsättningar

Om en fysisk avspärning av den inre zonen bedöms nödvändig, vilket är högst sannolikt, kommer det att krävas stora mängder materiel. En inre zon på 6000 ha som använts som exempel i scenarion ger vid perfekt cirkelform en omkrets på ca 2,7 mil. I dagsläget har inte Jordbruksverket någon materiell beredskap för avspärning vid konstaterad ASF som motsvarar till exempel MSB:s oljeskyddsmateriel. Frågan om sådan beredskap bör förberedas av Jordbruksverket har väckts i april 2021 genom Länsstyrelsen i Kalmars krisorganisation och materialfrågan kan komma att lösas centralt men där är vi inte ännu. Av den anledningen förbereds för att genom kommunens agerande snabbt försöka att anskaffa nödvändig materiel till dess Jordbruksverket löst materielfrågan i sin beredskap om så sker.

Personal

Det troligaste scenariot, eftersom det måste gå ganska snabbt men ändå lugnt till vid avstängsling av en inre zon (vildsvinen ska ju inte störas och stängslet måste - om det ska ha avsedd effekt - komma på plats innan de smittade vildsvinen får för sig att vandra ut ur området) är att Jordbruksverket kommer att begära hjälp av Försvarsmakten med detta.

Planeringen utgår därför från att en större styrka, minst 80–100 personer arbetar samtidigt med instängsling på flera olika platser så att instängsling påbörjas längs hela sträckan samtidigt.

Observera att det är Jordbruksverket som ger direktiv om området som ska stängslas in, men: om man utgår från ett scenario där ca 3 mil stängsel ska sättas bör detta kunna göras på ett par dagar om man väljer att anordna avstängslingen så att den låter sig göras så enkelt som möjligt. Om möjligt är det en fördel om delar av sträckan utgörs av befintliga stängseldragningar. Vilt- och fårstängsel är, under förutsättning att de är hela och väl

dragna, normalt vildsvinssäkra. Stängsel med bra stolpar för nötkreatur eller hästar utgör enkla och lämpliga fästpunkter för att förstärkas med stängsel av sådan typ att vildsvin inte kan passera det. I annat fall bör stängslet dras längs med befintliga vägar för att förenkla uppsättning och materialtransporter. Om Jordbruksverket ger klartecken kan stängslet vid behov spikas direkt i lämpliga träd vid dragningen för att förenkla uppsättningen och minska behov av stolpar.

Det kan sannolikt komma att behövas mer detaljerade kartor i lämpligt antal över tänkt stängseldragning till utförarna.

Stolpnedslagare

Observera att beslut om beställning och finansiering av stolpnedslagare är Jordbruksverkets ansvar.

För att snabbt sätta upp ett stort antal stolpar efter längre sträckor kan vid behov maskinbu- ren stolpnedslagare användas. Sådan finns att hyra.... Ta kontakt med....

Materiel

Observera att beslut om inköp och finansiering av materiel är Jordbruksverkets ansvar. I dagsläget kommer det vid ett utbrott sannolikt krävas att lämpligt stängselmaterial anskaffas snabbt. Då Jordbruksverket ännu inte har någon materiell beredskap bör kommunen förbereda sig på att snabbt dammsuga kommunen och sannolikt även närliggande kommuner på stängselmaterial och att detta måste ske med egen personal och fordon.

Fordon som kan användas bör, med tanke på att materielen kan förväntas vara skrymmande, vara lastbilar eller lätta lastbilar. **Lämpliga fordon och personal att hämta materiel bedöms kunna tillhandahållas snabbt genom kommunens ordinarie verksamheter.**

Det materiel som förutses kan behövas är:

- Hammare (minst något hundratal)
- Märlor (så många som går att uppbringa)
- Spik (några askar ca 90–100 mm)
- Ståltråd (flera rullar)
- Hovtänger (minst något 50-tal)
- Sågar (minst något 50-tal), gärna bågsågar men fogsvansar kan fungera.
- Yxor (minst något 50-tal, gärna så stora att de kan användas att slå ner stolpar med)
- Spett (minst några 10-tal)
- Spadar (minst några 10-tal)
- Stängselstolpar (så många som går att uppbringa)
- Stängsel (allt som finns som kan hålla vildsvin inne och ute)

Det stängsel som anskaffas måste vara av sådan typ att vildsvin väljer att inte försöka passera det, d v s helst minst 90 - 100 cm högt och med inte alltför stora maskor. Fårstängsel, trädgårdsstängsel ("Gunnebostängsel"), hönsnät mm fungerar.

En del av detta material kan förväntas finnas bland kommunens egna resurser. Kan man säkerställa att dessa finns snabbt tillgängliga kan de användas i stället för att nyanskaffas.

Listan nedan omfattar företag **i kommunen** som kan förväntas kunna ha allt eller delar av ovanstående material. Listan gör inga anspråk på att vara fullständig; finns det andra aktörer som någon vet om som har eller kan tänkas ha nödvändig material är det bara att kontakta dem också.

- Företag 1
- Företag 2
- Och så vidare

De företag som kan förväntas ha allt eller delar av ovanstående material **i grannkommunerna** är:

Grannkommun 1:

- Företag 1
- Företag 2
- Och så vidare

Grannkommun 2:

- Företag 1
- Företag 2
- Och så vidare

Kontakt med jägarna, lantbruk och skogsbruk

Jägarna

För att informera om avspärning av inre zonen samt vad det innebär för de jägare som har mark där samt förbereda organiserad intensifierad jakt i området utanför den inre zonen **kontakts...** (Jaktvårdskretsens/jaktvårdskretsarnas ordförande, annan lämplig person)

Lantbrukarna

För att informera om avspärning av inre zonen samt vad det innebär för de lantbrukare som har mark där **kontakts...** (LRF:s ordförande, annan lämplig person)

Skogsbruk

För att informera om avspärning av inre zonen samt vad det innebär för de skogsbrukare som har mark där **kontakts...** (lämplig lokalt engagerad person eller uppgifter via Skogsvårdsstyrelsen)

Avfall

Vad för avfall som kan uppstå är väldigt svårt att veta i förhand, eftersom det beror mycket på var smittan anträffas och vad som behöver hanteras. Det skulle kunna röra sig om döda vildsvin, avföring från vildsvin, foder och halm som vildsvinen varit i som skulle kunna vara kontaminerat med blod, avföring etcetera. Lämpligen sker all avfallshantering utifrån epizootilagstiftningen.

Den hantering av avfall som bedöms kunna bli aktuell där miljö- och byggnadskontoret och eventuellt räddningstjänsten kan bli inblandade är eldning i mobil förbränningsanläggning eller över öppen låga. Mindre troligt bedöms alternativet nedgrävning i epizootigrav.

Förbränning av avfall

Med stöd av epizootilagstiftningen kan Jordbruksverket ge dispens för förbränning av smittade djur (och annat) även i pannor som saknar tillstånd till förbränning av ABP. Man brukar då främst se om detta kan göras i lokala värmeverk. Kontakta personal vid värmeverket samt eventuellt närliggande kommuners värmeverk. Fråga efter mått på luckor etcetera för att se till att inte brännbart avfall i en epizootisituation förpackas i säckar som inte går att hantera praktiskt och smittsäkert i värmeverket. Det kan också vara så att värmeverket har en konstruktion som gör att avfallet exempelvis måste malas för att kunna förbrännas. I sådana fall kan detta omöjliggöra en smittsäkrad förbränning i lokalt värmeverk, vilket är bra att känna till.

Förbränning kan även ske antingen i mobil förbränningsanläggning eller över öppen låga.

Miljöskyddsinspektörerna förväntas i samråd med Räddningstjänsten kunna vara behjälpliga att utse lämplig lokal plats för förbränning av döda djur eller avfall utifrån Jordbruksverkets handbok (Rapport 2019:2) sidan 28 om det beslutas enligt saneringsplan. Detta bedöms generellt kunna lösas ganska enkelt.

Annan eventuell hantering av avfall som beslutas av Jordbruksverket utifrån epizootilagstiftningen sker i enlighet med instruktioner i Jordbruksverkets handbok (Rapport 2019:2).